

Viatge cap al món

Stephen Kelman ha debutat amb aquesta novel·la que mostra una realitat social molt dura / ARXIU

ELS CONSELLS DEL COLOM
Stephen Kelman

Traducció:
Albert Torrecasana
Editorial: Proa / Salamandra
Barcelona, 2015
Pàgines: 272
Preu: 20 euros

Hi ha llibres que, d'entrada, són coneguts més per alguna anècdota que no pas pel seu contingut o valor. Com succeí amb *També això passarà*, de Milena Busquets, aquest primer llibre de Stephen Kelman també fou objecte d'un interès molt poc habitual abans de publicar-se. Tant, que se li hauria pogut girar en contra, atès que satisfer les exigències d'unes expectatives tan altes, ésser mirat amb lupa tothora i per tothom, suposa un repte afegit que ben pocs principiants estan en disposició de superar.

Per fortuna, l'autor nascut a Luton no tan sols se'n surt, sinó que ho fa amb molt bona nota. La història d'en Harri, un nen ghanès d'onze anys tot just arribat amb la seva mare a Dell Farm, un suburbi al sud de Londres, obligat a deixar al seu país d'origen la seva germana, que tot d'una veurà sacsejada la seva jove vida pel bàrbar assassinat d'un company d'escola, és d'aquelles que deixen petja. I ho fa, principalment, per dues raons. La primera, per la duresa del tema; la segona, per la innegable validesa amb què el novell escriptor ens la presenta.

No cal dir que és aquest vessant el que ens ateny. Per damunt de l'horror de la història –i ho és, i molt, d'horrorosa: tant, que en alguns instants ens cal prémer ben fort les dents i prendre aire per poder seguir llegint– el que es desplega al nostre

davant és el retrat, molt i molt fidedigne, del creixement personal d'un nen; o, per dir-ho més exactament, de l'esquinçador viatge existencial que durà el Harri nen a convertir-se, *nolens, volens*, en un Harri adult.

Un viatge que és, al mateix temps, el de tota una generació. D'aquesta infantesa i joventut dels nostres temps, que encara no sabem si acabarà essent perduda o recuperada, que aprenem mil vegades més veient vídeos de Youtube o sèries de televisió –«Vigilància i proves, és l'únic camí. A l'estil dels del CSI, empremtes dactilars, ADN... Aquestes coses no menteixen», [...] En Dean és llest perquè ha vist tots els programes»– que no pas a l'escola. I que, com a conseqüència, no només confonen la realitat amb la ficció, sinó que acaben essent incapaços de diferenciar-les.

Per assolir la màxima versemblança Kelman s'ha servit del que, segons el meu modest parer, és el major valor i encert de la novel·la: d'uns diàlegs –sense guions, encapçalats, com en una acotació teatral, pel nom de qui parla– magnífics que, tot fent una molt ben reeixida mescla d'argot suburbial i de les inexactituds pròpies dels que encara no dominen l'idioma (ja sigui per edat o per immigració), reflecteixen amb una escaiença admirable tant el que diuen els personatges com, encara més, el que pensen –i, per tant, el que són.

Uns diàlegs amb el ressò de la quotidianitat, plens de força i de vida, d'autenticitat, que denoten la traça prosística d'un autor –i, en la versió catalana, del traductor, l'Albert Torrecasana– que sap molt bé que les grans obres es fonamenten, sobretot, en els (en teoria) petits detalls. *

PROSA PERE MARTÍ I BERTRAN

Pilar Burgués és una bibliotecària andorrana enamorada del seu ofici, que per circumstàncies de la vida ha hagut de deixar a causa d'una invalidesa total fruit d'una malaltia crònica, la diabetis, diagnosticada a 13 anys i accentuada cap als 40: "La vista arruïnada per la retinopatia que el làser combat com pot, les artèries minvades per les calcificacions, l'infart de cor, la insuficiència renal, l'hemodiàlisi..." Quinze anys llargs de malaltia, d'hospitals, de trasplantaments, reflectits en trenta-quatre textos breus, autobiogràfics i escrits en una prosa que sovint ratlla la poesia i que són la seva fugida endavant, la seva teràpia. Es tracta de veritables flaixos, pensaments diversos en què la malaltia i les conseqüències que se'n deriven te-

Un puzle de sensacions

nen un pes preponderant, com no podia ser d'altra manera, però que també contenen tot allò que l'ajuda a viure, que li fa veure la vida amb ganes de tirar endavant, malgrat tot i malgrat aquells moments de desànim en què s'arriben a insinuar les ganes que tot s'acabi: "Vull fondre'm com una presa de xocolata al sol i desaparèixer de

quatre lletres llamineres." I allò que l'ajuda a viure és la quotidianitat més absoluta, els petits moments que la convencen que la vida té sentit: les visites dels amics i familiars a l'hospital ("la presó blanca", "l'exili blanc", a l'obra), el vermut del diumenge a la plaça, el gos fidel que no la desempara, les sortides escadusseres a Arans, a Santalecina..., i els somnis, gairebé sempre impossibles, desigs que només es poden fer realitat en el món oníric. I sobretot la presència constant del company que sempre té al costat, que sempre té a punt una carícia o una picada d'ullet còmplice. Un company de qui de bon primer només sabem que es diu Joan i que de mica en mica anem associant amb l'escriptor Joan Peruga, l'autor, entre d'altres, de la novel·la *El*

Aquell estiu del 36

L'estiu del 36, quan tots els principis es capgiren amb l'inici de la guerra, comença el relat de la Montse, una noia originària de la Fatarella (Terra Alta), que amb 15 anys queda seduïda pels aires renovadors de l'aventura llibertària i s'enamora d'un francès a qui perd la pista tot i que li ha fet una filla. Per guardar les aparences, es casa amb un andalús pocapena amb el qual acabarà fugint cap a França quan a Catalunya vénen mal dades. Aquells dies feliços del despertar a l'amor i a l'exaltació revolucionària, que la Montse recordaria durant l'exili republicà com els millors moments de la seva vida, els explica a la seva filla –l'escriptora Lydie Salvayre–, quan ja és una nonagenària amb una memòria fràgil i plena de llacunes. De fet, la relació entre mare i filla i els oblitats de la progenitora són alguns dels moments més emotius d'aquesta novel·la intensa i original, sens dubte la més autobiogràfica de Salvayre, en què l'autora exhibeix intel·ligència i maduresa narrativa a l'hora d'explicar de manera singular i lluminosa aquesta història d'exili que li va valer la catapulta literària del premi Goncourt 2014.

Salvayre contraposa a *No plorar* el retrat de l'estiu radiant i ple de vida protagonitzat per la seva mare a l'etapa llòbrega de l'escriptor francès Georges Bernanos, que

Lydie Salvayre
va guanyar el darrer premi Goncourt amb aquesta novel·la
ANDREU PUIG

era a Mallorca quan va començar l'alçament militar. L'autor catòlic i conservador donava suport als nacionals fins que va ser conscient de les atrocitats perpetrades pels franquistes i va acabar renegant-ne. Salvayre dibuixa un interessant joc de miralls, amb dues vies paral·leles, dues visions contraposades del mateix moment històric buscats en la pròpia biografia i en

L'apunt

El premi Goncourt és el més prestigiós de les lletres franceses i s'ha concedit de manera ininterrompuda tots els anys des del 1903. La dotació és simbòlica: 10 euros.

el procés d'escriptura per part de Bernanos d'*Els grans cementiris sota la lluna*, la condemna d'un catòlic de la repressió feixista, on va apuntar el mal que havia de venir, i ho va acabar pagant molt car.

No plorar està escrita originalment en franyol, una barreja de francès, català i espanyol ple d'incorreccions, la llengua amb què la mare li explica a Salvayre els seus records. A l'autora, però, li escau el mèrit d'elevat les memòries maternes a literatura i d'aportar una reflexió oportuna i –malauradament– vigent sobre el fanatisme religiós i les dificultats que pateix Europa a l'hora de comprometre's i passar a l'acció. Tot això sense oblidar-se de matisar la complexitat de la història en majúscules i evitar la imatge estereotipada que de vegades encara tenim de la Guerra Civil espanyola. *

NO PLORAR
Lydie Salvayre
Premi Goncourt
Traducció:
Ferran Ràfols
Editorial: Anagrama
Barcelona, 2015
Pàgines: 211
Preu: 16,90 euros

Una dent de lleó, identificada amb la protagonista ARXIU

museu de l'elefant. Malgrat la duresa de molts dels moments, malgrat la sinceritat de l'autora, l'obra traspuja vitalitat, optimisme, ganes de viure. La Pilar ho nega: "Clavada al llit, amb els peus tallats, no desitjo ser una heroïna coratjosa; no sóc forta, valenta ni admirable." Perquè "sovint l'intent per fer normal la loteria que t'ha tocat a la vida es confon amb la valentia."

Vull insistir en la riquesa de la prosa, de la llengua, d'un estil sintètic, amb tocs d'humor d'allò més escaients, i fins i tot amb una certa intriga que se sol resoldre al final del flaix o en un de posterior. No vull acabar sense dedicar quatre ratlles a les il·lustracions de la Berta Oromí, un conjunt de deu aquarel·les i un collage en

tinta, d'una gran delicadesa i força alhora, que mostren la flor d'una planta, el lleiós o dent de lleó, que l'artista ha identificat amb la protagonista. Me n'he preguntat el perquè i només he pogut apuntar, amb la inseguretats que dona la interpretació subjectiva, que la dent de lleó té una flor efímera, però és tossuda i arrela als llocs més impensats, i a més a més té una metamorfosi d'allò més espectacular, vital i enjogassada, ja que les seves llavors esdevenen els àngels bufadors que tant agraden a la canalla de bufar tot demanant-los un desig. Si us dic el meu, en aquest moment, és que no us perdeu *Flaixos de llum blanca*, una obra que converteix els pensaments i les vivències en pura matèria literària. *

FLAIXOS DE LLUM BLANCA
Pilar Burgués
Editorial: Andorra
Andorra la Vella
Pàgines: 118
Preu: 18 euros